

Labklājības ministrija
Sociālās integrācijas valsts aģentūra

Jūrmala prospektā 7, Jūrmala, LV 2011. tālrunis: 67296800, faks: 67264403, e-pasts: info@si.gov.lv

Jūrmalā

Sociālās integrācijas valsts aģentūras Konsultatīvās padomes sēdes protokols

2016.gada 13.septembrī

Nr.1-23¹

Saņakšmes sākums: plkst. 15:30

Saņakšmi vada: Ilona Jurševska – Sociālās integrācijas valsts aģentūras (turpmāk – Aģentūra) direktore

Saņakšmē piedalās konsultatīvās padomes locekļi:

Maksims Ivanovs – Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta direktors

Izeta Pīkše – Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākā eksperte

Solveiga Kabaka – direktora vietniece atbildības un projektu uzraudzības jautājumos

Ivars Balodis – Invalīdu un viņu draugu apvienības „Apelions” (turpmāk – Apelions) valdes priekšsēdētājs

Edgars Voronovs – Latvijas Nohārāgu savienības valdes priekšsēdētājs

Pēteris Leiškāns – Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāvis

Saņakšmē piedalās:

Ģirts Lapiņš – KMPG Balties SIA projektu vadītājs

Dace Rīdīte – Jūrmalas pilsētas domes deputāte, Veselības un sociālo jautājumu komisijas priekšsēdētāja

Sandra Gaļuma – Jūrmalas profesionālās vidusskolas (turpmāk – JPV) vadītāja

Vivita Pencusa – Katedžas vadītāja

Kristīne Ohotska - Eiropas Savienības fonda projekta „Personu ar invaliditāti vai garīga rakstura traucējumiem integrācija nodarbinātībā un sabiedrībā” (turpmāk – Projekts) juriste/iepirkumu speciāliste

Sanāksmi protokolē: Elita Ārmane – kvalitātes vadības sistēmu speciāliste

Darba kārtība:

Pētījuma “Darba tirgus pieprasījuma izpēte un darba tirgus vajadzībām nepieciešamo profesiju un prasmju noteikšana personām ar smagu invaliditāti un garīga rakstura traucējumiem” prezentācija

Sanāksmes dalībnieks	Informācija	Lēmumi
I.Jurševska	<p>Informē par strukturālajām izmaiņām Aģentūrā no 2016.gada 1.septembra. Iepazīstina ar Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta direktoru M.Ivanovu.</p>	
Ģ.Lapiņš	<p>Prezentē pētījumu “Darba tirgus pieprasījuma izpēte un darba tirgus vajadzībām nepieciešamo profesiju un prasmju noteikšana personām ar smagu invaliditāti un garīga rakstura traucējumiem” (pielikumā).</p> <p>Pētījuma uzdevums bija iegūt informāciju no darba devējiem par pieprasītajām prasmēm, kurās varētu nodarbināt personas ar garīga rakstura traucējumiem (turpmāk – GRT), tomēr darba devējiem nav pieredzes darbā ar personām ar GRT un nav tūlītēja viedokļa, kādas prasmes (darbus) minētās personas varētu paveikt darba devēja uzņēmumā.</p> <p>Anketēšanas rezultātā ir identificētas 35 prasmes, kuras darba devēji varētu deleģēt personām ar GRT (izriet no sarunām ar darba devējiem) (pielikumā).</p> <p>Pētījuma rezultātā ir identificēti trīs profesiju bloki, kuros varētu tikt nodarbinātas personas ar invaliditāti: datu (informācijas) ievades operators (izglītības programmu realizē JPV); atbalsta profesijas: palīgstrādnieks, sētnieks, grāmatveža palīgs, apkopējs, lietvedis, uzskaitvedis (izglītības programmu realizē JPV), datorsistēmu tehniķis (izglītības programmu realizē JPV), dārzniecības palīgstrādnieks, noliktavas strādnieks; amatniecības un citas profesijas.</p> <p>Pasaulē pieprasīta ir koka, pinumu un tiem radniecīgu materiālu mākslas priekšmetu izgatavošana. Piemēram, Nīderlandē ir liela organizācija, kurā darbojas personas ar garīga rakstura traucējumiem, gatavo koka u.c. izstrādājumus. Ir specializētais veikals, kurā pārdod šo personu sarazoto produkciju, un pieprasījums pēc tās ir ļoti liels. Produkciju pārdod par tirgus cenu.</p> <p><u>I.Jurševska</u> – kāpēc ir pieprasījums pēc minētās produkcijas?</p>	

	<p><u>Q.Lapiņš</u> – iespējams tāpēc, ka sabiedrība ir vairāk izglītota, sabiedrība saprot, ka nepieciešams atbalstīt nevis vienkārši dodot, bet atbalstot ieguldīto darbu, pūles.</p> <p>Lai nodrošinātu personu ar GRT integrāciju darba tirgū, nepieciešams izstrādāt sociālekonomiskās atbilstības un monitoringa skalu, ar kuras palīdzību varētu novērtēt personu ar GRT integrāciju darba tirgū gan ekonomiskajā, gan sociālā izpratnē. Saskaņā ar šo skalu reizi gadā veikt personas izaugsmes mērījumu.</p> <p>Pētījuma laikā ir konstatēta kāda negatīva iezīme. Veicot aptauju, noskaidrots, ka darba devēji nav ieinteresēti algot personas ar invaliditāti, jo Darba likuma 109.panta otrajā daļā ir noteikts aizliegums uzteikt darba līgumu ar darbinieku, ja viņš ir persona ar invaliditāti.</p> <p><u>I.Balodis</u> – vai ir pētīts, cik daudz personām ar invaliditāti ir uzteikts darbs vai tieši pretēji - nav uzteikts darbs? Apeironā ar sūdzību par darba uzteikšanu ir vērsušās tikai divas personas ar invaliditāti.</p> <p><u>Q.Lapiņš</u> – nē, nav pētīts, jo tas nebija šī pētījuma mērķis. Šāds viedoklis izriet no anketēšanas rezultātiem.</p> <p><u>P.Leiškalns</u> – kamēr netiks risināts jautājums par Darba likuma 109.panta otrās daļas grozīšanu, darba devēji nevēlēsies pieņemt darbā personas ar invaliditāti. Darba likuma 108.panta otrajā daļā ir noteikti darbinieki, kuriem ir priekšrocības turpināt darba attiecības darbinieku skaita samazināšanas gadījumā, tostarp, personām, kuras ir ar invaliditāti, turklāt neviena no šā panta otrajā daļā minētajām priekšrocībām nav prioritāra salīdzinājumā ar pārējām, līdz ar to minētie Darba likuma panti ir pretrunā viens otram.</p> <p><u>M.Ivanovs</u> – Darba likuma grozījumu veikšana ir vērtējama, tas ir iespējams.</p> <p>Pētījuma vizija: būtu vēlams individuāls darbs ar personām ar GRT un personām ar smagu invaliditāti, tas tiktu īstenots vienas institūcijas ietvaros, jo šobrīd ir institucionāla sadrumstalošanās darbā ar personām ar GRT un personām ar smagu invaliditāti. Jāveicina uzņēmēju interesi ar pozitīvisma kampaņām, rādot reālus piemērus.</p> <p><u>I.Jurševska</u> – pētījums ir mazliet plašāks nekā sākotnēji plānots. Ir domāts par sadarbību ar Nodarbinātības valsts aģentūru (turpmāk - NVA) kā starpnieku ar darba devējiem. Daļa no pasākumiem, ko īsteno NVA personām ar invaliditāti pārklājas ar Aģentūras darbu. Jāveido mērķetinga kampaņas, paldies par ieteikumu labās prakses piemēriem darba devēju uzrunāšanai. Turpmāk, ja tiks veikti grozījumi Projektā, būtu jāparedz pozitīvisma kampaņas, darba devēju uzrunāšana.</p>	
--	--	--

<p>S.Kabaka</p>	<p>Pētījuma ietvaros viens no uzdevumiem bija apzināt un noteikt 35 prasmes, lai uz to pamata Aģentūra varētu veidot prasmju apmācību programmas personām ar GRT. Lūdzu konsultatīvās padomes locekļu viedokli - vai ir atbalstāma šādu prasmju virzīšana, iekļaušana prasmju apmācībā? Šobrīd Projektā un MK noteikumos ir paredzēts, ka personām ar GRT mācīs prasmes, izvēloties tās no 9.profesiju klasifikācijas grupas – pašas vienkāršākās. Tomēr ir prasmes, kuras ir nedaudz sarežģītākas, bet ļoti noderīgas darba tirgū un kuras varētu izpildīt personas ar GRT. Varbūt nepieciešams piedāvāt klientiem plašāku prasmju apguves iespēju? Iespējams, klientu varēs apgūt pat vairākas prasmes un iegūt arī kvalifikāciju ilgākā laika posmā.</p> <p>Papildus pētījumā ir izkristalizējušās četras sociālās prasmes, kuras būtu jāattīsta ikvienas programmas ietvaros: sadarbības prasme; komunikācijas un saskarsmes prasmes; higiēnas prasmes; uzvedības prasmes.</p> <p><u>L.Jurševska</u> – jautājums ir, vai varam piedāvāt apgūt plašāku prasmju klāstu nekā tikai no Projekta ietvaros noteiktajām prasmēm 9.profesiju klasifikācijas grupā?</p> <p><u>P.Leiškals</u> – ir maksimāli jāizmanto potenciālu, lai radītu pēc iespējas augstāku pievienoto vērtību. Ja cilvēkam ir potenciāls, tas ir jāizmanto. Problēma - 9.profesiju klasifikācijas grupas atalgojums zems, jo lielāks atalgojums, jo augstāka motivācija personai iesaistīties. Darba spējas vecumā esošo cilvēku īpatsvars samazinās ar katru gadu, tāpēc darba devējiem būs maza iespēja izvēlēties darbiniekus. Uz 9.profesiju klasifikācijas grupu nebūs daudz pretendentu, jo ir mazs atalgojums. Ja Projekta ietvaros tiks paplašināts prasmju diapazons, tas būs atbalsts sabiedrībai kopumā.</p> <p><u>M.Ivanovs</u> – jāizveido datalizēts personu ar invaliditāti un personu ar GRT portrets, lai pielāgotu konkrētus projektus un programmas šo grupu pārstāvjiem, jāveic aktīvāka komunikācija ar sabiedrību, darba devējiem, jāveido reklāmas sīzēti.</p> <p><u>L.Jurševska</u> – jāinformē sabiedrību, ka ir šādi cilvēki, ka viņi tiks integrēti sabiedrībā, ka viņi var būt darba darītāji. Akcepts no konsultatīvās padomes locekļiem ir saņemts - Projekta grozījumos jāiekļauj paplašināt prasmju apguvi. Jātiekas ar deinstitutionalizācijas projekta komunikācijas kampaņas vadītāju, ir atsevišķas lietas, kas nepieciešamas Projektam.</p> <p><u>L.Balodis</u> – valstī nav vienotas politikas attiecībā uz kampaņu veidošanu par personu ar invaliditāti un personu ar GRT integrāciju sabiedrībā. LM būtu jāpārrunā, ko ar daudzajām kampaņām vēlamies panākt. Jāsaprot, kādi ir šie klienti sociālās aprūpes centros, ko no viņiem vēlamies sagaidīt. Šiem cilvēkiem ir ļoti daudz jāmācās, prasmes viņi apgūst ļoti lēni. Aģentūrai ir jābūt organizācijai, kura visiem rāda šos pozitīvos piemērus, kā personas sekmīgi integrētas sabiedrībā.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atbalstīt priekšlikumu paplašināt prasmju apmācību programmu klāstu, neierobežojot tās 9.profesiju klasifikācijas grupas ietvaros. 2. Īstenot informatīvās kampaņas, popularizējot labās prakses piemērus.
------------------------	--	--

	<p><u>I.Jurševska</u> - veiksmes stāsti Aģentūrai ir. Aģentūrā strādā darbinieki, kuri ir bijuši sociālo aprūpes institūciju klienti.</p>	
D.Rinke	<p>Ir bijusi ilgstoša darba pieredze darbā ar dažādām mērķa grupām, pieredze strādājot par vadītāju Jūrmalā VSAC Zemgales filiālē "Kauguri", gūts ieskats citu valstu pieredzē darbā ar personām ar GRT. Pieredze un novērojumi liecina, ka ir liela atšķirība starp personām ar GRT, kuras dzīvo sabiedrībā un kuras dzīvo institūcijās.</p> <p>Projektā par apkārtnējās vides sakopšanu, kas aizsākās 2004.gadā un tika īstenots Dienas centra klientiem, tika pēlita personu ar GRT iekļaušanās darba tirgū. Galvenās problēmas darbā ar šiem cilvēkiem: nevar nostrādāt pilnu darba dienu; ir nepieciešamas asistents vai atbalsta persona; terminēts darba līgums, kas liek saprast, ka darbs jādara atbildīgi, noteiktā laikā.</p> <p>Projektā, kas tika realizēts Aģentūrā, bija iesaistītas 12 personas ar GRT, no tām sešas atrada darbu. Šiem klientiem algoja asistentus. Beidzoties projektam, šīs darba vietas tika zaudētas. Personām ar GRT trūkst atbalsta, uzmanības. Jārēķinās, ka šo cilvēku uztvere ir atšķirīga. Projekta ietvaros intervēti uzņēmēji, uzņēmējiem ir bailes, nevēlēšanas uzņemties atbildību par personām ar GRT. Personas ar GRT var būt sētnieki, dārzkopji, šuvēji, darboties ar apdruku.</p> <p><u>I.Jurševska</u> - JPV ir apmācību programma "Veļas mazgātājs un gludinātājs", "Konditora palīgs", "Palīgstrādnieks".</p> <p><u>S.Gailuma</u> – JPV divi izglītojamie jau apgūst "Veļas mazgātāja un gludinātāja" apmācību programmu. Viens no viņiem nelasa un neraksta, bet beidzot mācības, ir jākārt eksāmens. Ir jāsaprot un jāmeklē risinājums, kā viņš spēš eksāmenu nokārtot.</p> <p><u>I.Jurševska</u> - ir piesaistīti metodiski apmācību programmu pielāgošanai personām ar GRT. Problēma - Aģentūra nevar pati veidot savas programmas ar citiem nosacījumiem gala pārbaudījumiem nekā izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – IZM) noteiktajām prasībām.</p> <p><u>M.Ivanovs</u> – kamēr nebūs pielāgotas speciālās izglītības programmas, nebūs iespējams sasniegt mērķus. Ir jāizstrādā ilgtermiņa redzējumu par VSAC struktūru, kā nodrošināt personu, kas no VSAC pāries uz dzīvošanu pašvaldībās, aktīvu integrāciju sabiedrībā. Attīstīt pusceļu mājas programmas. Personām jāapgūst noteiktas darba prasmes integrācijai darba tirgū.</p> <p><u>D.Rinke</u> – ir arī mērķa grupa - personas ar GRT, kurām nav noteikta invaliditātes grupa.</p> <p><u>I.Jurševska</u> - tie ir potenciālie Aģentūras klienti.</p> <p><u>M.Ivanovs</u> – jau tuvākajā laikā jāorganizē tikšanās.</p>	

	<p><u>I.Jurševska</u> – 12.oktobrī notiks reģionālā konference Rēzeknē, uzaicināti darba devēji, lai informētu par nākotnes redzējumu darba jomā, par potenciālajiem darbiniekiem. Konferencē runās arī par subsidēto nodarbinātību.</p> <p><u>I.Balodis</u> – ir jārunā arī ar IZM, jo redzējums par personu ar invaliditāti izglītību IZM ir diametrāli pretējs LM redzējumam.</p>	
I.Jurševska	<p>Priekšlikums - organizēt konsultatīvās padomes sēdes reizi divos mēnešos. Nākamā tikšanās oktobra otrajā pusē.</p> <p>Nākamajā tikšanās reizē: aicināsim Koledžas vadītāju pastāstīt par Koledžu, tajā realizētajām programmām, bet JPV vadītāju pastāstīt par JPV izglītības programmām; uzaicinām D.Riņķi stāstīt veiksmes stāstu par personu ar GRT integrēšanu darba tirgū.</p>	

Pielikumā: Prezentācija “Darba tirgus pieprasījuma izpēte un darba tirgus vajadzībām nepieciešamo profesiju un prasmju noteikšana personām ar smagu invaliditāti un garīga rakstura traucējumiem”

Sanāksmes noslēgums plkst. 17.30

Sanāksmes vadītāja

I.Jurševska

Protokolētāja

E.Ārmane